

ingediend op **1110** (2021-2022) – Nr. 2
3 maart 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Lorin Parys

over het voorstel van resolutie

van Hannes Anaf, Lise Vandecasteele en Ann De Martelaer

**over rechtsherstel
voor zwaar zorgbehoevende personen
die door de toepassing van de BelRAI-screener
hun zorgbudget hebben verloren**

Documenten in het dossier:

1110 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: WEL

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gweny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichting door Hannes Anaf, indiener	4
2. Bespreking	4
3. Stemming	7
Gebruikte afkortingen	8

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het voorstel van resolutie over rechtsherstel voor zwaar zorgbehoevende personen die door de toepassing van de BelRAI-screener hun zorgbudget hebben verloren tijdens haar vergadering van dinsdag 22 februari 2022.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Hannes Anaf, indiener

Hannes Anaf kan zijn toelichting beperkt houden dankzij de lange voorgeschiedenis van dit dossier. Hoewel de BelRAI-screener algemeen als een goed instrument wordt beschouwd, heeft de invoering ervan geleid tot meer afschalingen dan onder het oude systeem en dan verwacht.

Op 18 januari 2022 kondigde minister Wouter Beke een tijdelijke verlenging aan voor wie recht heeft op een zorgbudget in afwachting van een analyse van de BelRAI-scorers over een langere periode (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 1145, 1148, 1157 en 1236). Nieuwe aanvragen worden evenwel nog steeds behandeld met de nieuwe BelRAI-screener terwijl het algemeen bekend is dat dit nieuwe instrument tot meer afschalingen leidt.

In het voorstel van resolutie wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd om het gebruik van de BelRAI-screener onmiddellijk en voor iedereen stop te zetten en om tijdelijk opnieuw gebruik te maken van de BEL-profielschaal tot de problemen met de BelRAI-screener verholpen zijn. Wie de afgelopen periode na een inschaling met de BelRAI-screener geen of niet langer recht heeft op het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden moet zo snel mogelijk opnieuw ingeschaald worden met de BEL-profielschaal. Zo nodig moet hun zo snel mogelijk een zorgbudget toegekend worden. Voor de periode tussen de initiële inschaling en de herinschaling moet het zorgbudget retroactief toegekend worden. Beroepskosten mogen niet aangerekend worden en moeten retroactief teruggestort worden aan wie beroep heeft aangetekend.

De door minister Wouter Beke voorgestelde oplossing is slechts tijdelijk en schuift het probleem voor zich uit. Er is laat over gecommuniceerd. Er is lang gewacht om in te grijpen waardoor veel mensen al aan de BelRAI-screener zijn onderworpen. Omdat dit voorstel van resolutie een goede oplossing biedt, roept hij de commissie op ermee in te stemmen.

2. Bespreking

Lise Vandecasteele zegt dat er als gevolg van de nieuwe BelRAI-screener minder mensen in aanmerking komen voor een zorgbudget zwaar zorgbehoevenden omdat ze lager ingeschaald worden dan vroeger. Minister Wouter Beke erkent dat er een probleem is en heeft de herinschalingen daarom stopgezet. Dat hij het gebruik van de BelRAI-screener voor nieuwe inschalingen niet stopzet, is onlogisch en onrechtvaardig. In totaal hebben ongeveer 3000 mensen, na toepassing van de nieuwe BelRAI-screener, onterecht geen recht op een zorgbudget zwaar zorgbehoevenden. Mocht blijken dat de BelRAI-screener niet goed werkt dan wordt dit retroactief rechtgezet, maar ondertussen zitten deze zwaar zorgbehoevende mensen zonder zorgbudget. Gezien de stijgende energieprijzen staan deze mensen letterlijk en figuurlijk in de kou. De BelRAI-screener moet helemaal stopgezet worden tot er duidelijkheid is over wat er precies fout loopt.

Voor *Ann De Martelaer* betekent de tijdelijke opschorting dat ook minister Wouter Beke inziet dat een en ander verkeerd loopt. Professor Anja Declercq kreeg opdracht te onderzoeken waarom de BelRAI-screener strenger inschaalt. Uit haar onderzoeksrapport blijkt dat er in Vlaanderen strenger wordt ingeschaald op de totale afhankelijkheid op basis van adl en iadl zonder dat daar een verklaring voor is.

Ann De Martelaer vraagt of dit nader onderzocht zal worden. Gezien het stijgende aantal mensen met een zorgvraag dat thuis blijft wonen, wordt er vaker een beroep gedaan op het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden en zou het om een besparing kunnen gaan. Omdat ze dat zou betreuren, roept ze op om dit voorstel van resolutie goed te keuren. Ze hoopt snel duidelijkheid te krijgen van minister Wouter Beke over de toekomst van de BelRAI-screener.

Immanuel De Reuse zegt dat zijn fractie het voorstel van resolutie zal goedkeuren. Het Vlaams Belang stond altijd achter de BelRAI-screener, maar nu blijkt wat de implementatie ervan teweegbrengt, moeten er alarmsignalen afgaan. In haar onderzoek vergelijkt professor Anja Declercq Vlaamse resultaten met internationale cijfers. Het is van belang dat de cijfers met elkaar in lijn worden gebracht zodat afwijkingen verantwoord kunnen worden. Het instrument moet in afwachting van een verfijning opgeschort worden. In afwachting moet aan de zorgbehoeften voldaan worden. Na een snelle oplossing kan de BelRAI-screener volledig en correct ingevoerd worden.

Lorin Parys zegt dat professor Anja Declercq alle resultaten tussen 21 september en 30 november 2021 heeft onderzocht. Uit dat onderzoek blijkt dat Vlaanderen in vergelijking met de internationale iadl-scores gelijk scoort voor maaltijdbereiding, het dubbele voor huishoudelijk werk en financieel beheer, tienmaal lager voor medicatiebeheer, viermaal lager voor telefoongebruik, driemaal lager voor boodschappen en viermaal lager voor transport. Voor alle adl-items scoort Vlaanderen de helft tot een derde lager dan de internationale waarden. De spreker hoopt hiervoor snel een verklaring te vernemen in het nog lopende tweede onderzoek. Als de reden voor de verschillende scores bekend is, kan worden nagegaan welke actie er ondernomen moet worden.

Katrien Schryvers zegt dat bij de invoering van de BelRAI-screener niet over één nacht ijs is gegaan. Desondanks zorgt de invoering er verrassend voor dat er veel minder mensen recht hebben op een zorgbudget zwaar zorgbehoevenden. Minister Wouter Beke heeft na de eerste vaststellingen aan professor Anja Declercq onmiddellijk opdracht gegeven om bijkomende analyses uit te voeren. De resultaten van die analyses zijn bekend en moeten dieper onderzocht worden. De scores voor (i)adl zijn immers strenger dan verwacht.

Alles terugdraaien in afwachting van die analyse ligt moeilijk. Inschalingen overdoen aan de hand van de oude BEL-profielschaal heeft zware gevolgen voor wie die inschalingen moet uitvoeren. Katrien Schryvers geeft er daarom de voorkeur aan om op basis van de bijkomende studie te zoeken naar de oorzaken en bij te sturen tegen 1 juli 2022. Bijsturen betekent voor haar bijsturen aan de BelRAI-screener en niet dat er een stap terug wordt gezet naar de vroegere situatie.

Op basis van de analyses van professor Anja Declercq kan er beslist worden om bijkomende vormen te organiseren voor de inschalers en aanpassingen door te voeren. Een aanpassing kan erin bestaan dat de afkapwaardes worden aangepast. Katrien Schryvers hoopt dat er zo snel mogelijk een beslissing genomen kan worden.

Freya Saeys wenst de verdere analyse van professor Anja Declercq af te wachten. Als bijsturingen nodig blijken, kan worden onderzocht of retroactieve rechtzettingen mogelijk zijn. Wie reeds beroep heeft aangetekend, zou de dossierkosten retroactief teruggestort moeten krijgen. Gelet op de omvang van het probleem en omdat het finaal de verantwoordelijkheid van de overheid is, zou dat een goede maatregel zijn. De BelRAI-screener volledig stopzetten en de situatie terugdraaien is voor haar evenwel geen optie.

Hannes Anaf schrijft de BelRAI-screener niet volledig af. Hij wil op de pauzeknop drukken en het instrument tijdelijk vervangen door het vorige tot er duidelijkheid

is over wat er verkeerd mee loopt. Hij begrijpt dat Freya Saeys zich akkoord kan verklaren met wat het voorstel van resolutie vraagt inzake dossierkosten. Hij is benieuwd naar de oorzaak en hoopt dat een en ander oplosbaar blijkt. Er is niets verkeerd met de BelRAI-screener mits het instrument op een goede manier wordt toegepast en niet tot de huidige onverwachte effecten leidt.

Bij de ontwikkeling en de implementatie van de BelRAI-screener is niet over één nacht ijs gegaan. Het grote aantal afschalingen blijft evenwel voor iedereen verrassend. De spreker betreurt dat de minister pas enkele maanden na de eerste berichten in oktober 2022 op de pauzeknop heeft gedrukt voor de herinschalingen. Het blijft vreemd dat nieuwe inschalingen op basis van de BelRAI-screener zullen blijven verlopen hoewel algemeen bekend is dat te veel mensen daardoor geen zorgbudget toegekend krijgen. Het voorstel van resolutie vraagt niet om de situatie terug te draaien maar om mensen herin te schalen op basis van de BEL-profielschaal. Veel mensen mislopen maandelijks veel geld dat ze nodig hebben om hun zorg te organiseren.

Lise Vandecasteele verduidelijkt dat 130 euro per maand voor veel mensen een groot verschil uitmaakt. Wie (chronisch) ziek is, heeft het niet gemakkelijk en loopt een hoger armoederisico. Hoe vaker iemand thuis is, hoe hoger zijn of haar energiekosten oplopen. Een op vier van de mensen die volgens de BEL-profielschaal recht zou hebben op een zorgbudget misloopt dat door de BelRAI-screener. Al zes maanden krijgen zo'n 3000 mensen de 130 euro waarop ze recht hebben niet.

Uit het lopende onderzoek blijkt duidelijk dat er problemen zijn. Het is daarom voor *Lise Vandecasteele* onduidelijk waarom *Lorin Parys* het getalm van minister *Wouter Beke* aanvaardt. Het zou volgens haar logischer zijn om de BEL-profielschaal zowel voor nieuwe aanvragen als voor herinschalingen tijdelijk weer in te voeren. Eenmaal er duidelijkheid is over het probleem kan de BelRAI-screener opnieuw ingevoerd worden.

De speakster is tevreden dat ook Open Vld erkent dat de dossierkosten onlogisch zijn. De realiteit is evenwel dat wie beroep aantekent 75 euro dossierkosten moet betalen. Ze roept *Freya Saeys* op hierover een afzonderlijk voorstel van resolutie in te dienen.

Dat de situatie terugdraaien moeilijk is voor de inschalers gaat voorbij aan de moeilijkheden die mensen ervaren wanneer ze hun zorgbudget verliezen. *Lise Vandecasteele* roept afsluitend op om consequent te handelen en ook nieuwe aanvragen tijdelijk niet langer op basis van de BelRAI-screener in te schalen.

Katrien Schryvers erkent dat er, zoals aangetoond door professor *Anja Declercq*, een probleem is. Ze verwacht dat het op korte termijn ook duidelijk wordt waar het probleem zich precies voordoet. Voorts beaamt ze dat 130 euro per maand voor veel mensen een aanzienlijk bedrag is. De hamvraag is op welke wijze er geredigeerd moet worden.

Het voorstel van resolutie wil in afwachting daarvan de BelRAI-screener met onmiddellijke ingang schorsen. Wie de afgelopen maanden op basis van de BelRAI-screener geen zorgbudget zwaar zorgbehoevenden (meer) ontvangt, zou bovendien zo snel mogelijk opnieuw ingeschaald moeten worden met de BEL-profielschaal. Volgens *Katrien Schryvers* zal dat verschillende resultaten opleveren. Er zijn mensen die geen zorgbudget zwaar zorgbehoevenden krijgen vanwege hun (i)adl-scores maar ook mensen die er niet (meer) voor in aanmerking komen. Voor haar is het allerbelangrijkste dat er op zo kort mogelijke termijn een oplossing is. Die oplossing zal voor een aantal categorieën met terugwerkende kracht worden ingevoerd maar moet vooral automatisch en zonder nieuwe inschaling gelden.

Bij een hoger beroep moeten er dossierkosten betaald worden. Die kosten worden zoals decretaal bepaald terugbetaald als het beroep gegrond blijkt. Wie na de bijsturing wel recht blijkt te hebben op een zorgbudget voldoet aan de voorwaarden daartoe. Eenmaal het probleem is verholpen en de nodige bijsturingen zijn doorgevoerd, moet er gewerkt worden met een BelRAI-screener waarmee goed gevormde inschalers een zorgbudget kunnen toekennen aan iedereen die er recht op heeft.

Ann De Martelaer vindt het hallucinant hoe iedereen erkent dat er een probleem is, niet weet hoe het te verhelpen en het gewoon laat bestaan. Dat wie beroep aantekent zijn dossierkosten terugbetaald zal krijgen, klinkt misschien logisch maar velen kunnen die dossierkosten niet betalen of begrijpen de beroepsprocedure onvoldoende. Het zou de meerderheid, die het probleem erkent, sieren mocht ze op korte termijn met een oplossing komen en in afwachting daarvan het systeem zou bevriezen.

Omdat algemeen wordt getwijfeld aan de BelRAI-screener lijkt het volgens *Lise Vandecasteele* logisch dat de dossierkosten vervallen. In totaal verkeren zo'n 3000 mensen in onzekerheid. Een groot deel ontvangt al maanden ten onrechte geen zorgbudget. Hoewel heel de meerderheid snel een oplossing wil, sleept dit al sedert december 2021 aan. Om die reden moet de BelRAI-screener tijdelijk geschorst worden. Wie recht heeft op een zorgbudget, moet dat ook krijgen.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 6 stemmen voor bij 8 tegen niet aangenomen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Lorin PARYS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

adl	activiteiten van het dagelijks leven
BelRAI	verzamelnaam voor de Belgische vertaling en informatisering van de interRAI (instrumentenbasiseerstelijnschaal en Resident Assessment Instrument)
iadl	instrumentele activiteiten van het dagelijks leven